

MEDICI ÎN ARTĂ

Doctors in art

Asist. Univ. Drd. Mirela G. Radu

Facultatea de Medicină, Universitatea „Titu Maiorescu“, București

REZUMAT

Medicii au reprezentat, de-a lungul vremii, promotori nu numai ai științei, ci și ai culturii în variile ei forme: literatură, muzică, artă fotografică, sculptură, pictură etc. Opera de artă, la modul general, se întrepătrunde cu aspirațiile societății, cu nevoia de progres și spiritualizare la care și-au adus contribuția nu numai specialiștii ai domeniului, dar și medici cu o viziune profund umanistă, fiind conștienți că societatea are nevoie de creația artistică.

Cuvinte cheie: medici, artă, umanism

ABSTRACT

Doctors have represented, along time, promoters not only of science but of culture in its various forms: literature, music, photography, sculpture, painting, etc. Art, in general, connects with the society's aspirations, with the need for progress and spirituality to which brought their contribution not only the specialists in that field but doctors as well, doctors who had a humanist perspective, being aware that society needs artistic works as well.

Key words: doctors, art, humanism

Arta, la fel ca știința, este o abordare gnoseologică a realității înconjurătoare. Diferența dintre cele două rezidă în maniera de abordare. Dacă știința este o reproducere cât mai fidelă, arta este o trecere a realității prin filtrul interior al artistului, o descompunere și o recompunere, totodată, a lumii înconjurătoare. Opera de artă este o întrepătrundere a vocației artistului și aspirațiile societății al cărei produs este. Creația artistică este hrana spiritală a societății, fiind animată de dorința de a comunica, de a avea ecou în conștiință.

Mulți medici, de-a lungul istoriei artistice românești, au încercat să-și creeze o pregătire cât mai cuprinzătoare, ca oameni de știință, literați, artiști. Dovada o face faptul că nenumărați medici fie au urmat, pe lângă cursurile Facultății de Medicină, și cursurile altor facultăți, fie au avut o manieră autodidactă de abordare a unor domenii precum literatura, ziaristica, cronică literară, dramatică sau muzicală. Exemple de medici polivalenți sunt numeroase: Prof. C. Istrati (1850-1918), doctor în medicină și în științe fizice, a deținut și funcția de

ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor în Guvernul George Gr. Cantacuzino; prof. Mina Minovici (1858-1933), având licența în medicină și farmacie, a pus bazele, în 1892, Institutului de Medicină Legală, pentru ca din 1896 să țină un curs de medicină legală la Facultatea de Drept; Prof. Thoma Ionescu (1860-1926), având licență în drept și medicină fiind fondatorul școlii românești de anatomie și chirurgie pentru ca în 1919 să prezinte tehnica numită rahianestezie cervicală, numele său fiind purtat și astăzi de anumite tehnici sau instrumente medicale: acul Ionescu, cura Ionescu, depărtătorul Ionescu, operația Ionescu și rahianesteria înaltă Thoma Ionescu. Un alt exemplu de polivalență este prof. Ion Cantacuzino (1863-1934), ce a urmat cursurile facultăților de științe naturale, medicină și filozofie. Grație lui Ion Cantacuzino, România este a doua țară, după Franța, care a introdus în 1926 vaccinul BCG de imunizare profilactică a nou-născuților împotriva tuberculozei. Prof. Victor Papilian (1888-1958) a absolvit întâi Conservatorul și apoi Medicina, devenind un

Adresă de corespondență:

Asist. Univ. Drd. Radu G. Mirela, Facultatea de Medicină, Universitatea „Titu Maiorescu“, Str. Dâmbovicului Nr. 22, București
e-mail: mirela_radu_3@yahoo.com

reputat anatomist. Pe lângă funcția de decan al Facultății de Medicină din Cluj, a avut calitatea de membru al Societății de Biologie și a celei de Antropologie, dar și pe cea de director al Filarmonicii și Teatrului din Cluj.

Hermina Walch Kaminski (1864-1946) a fost prima femeie din România absolventă a două facultăți: Facultatea de Științe și cea de Medicină din București. A deținut funcția de director al Școlii de Infermiere de Stat, înființată în 1913, și pe cea de director al Spitalului Militar nr. 116 din București, având gradul de maior. Totodată, a fost fondatoarea Societății pentru profilaxia tuberculozei și membră a consiliului de conducere al Crucii Roșii.

Ion Țuculescu (1910-1962). Pictura sa expresionistă și abstractă a devenit cunoscută la trei ani după decesul său, când a fost organizată o expoziție aniversară. A absolvit Facultatea de Științe Naturale în 1936 și Facultatea de Medicină. Dar nu își abandonează marea sa pasiune: pictura. Prieten apropiat al lui Gala Galaction, călătorește cu acesta în Grecia, Turcia, Palestina și Egipt, călătorii ce l-au inspirat în a picta peisaje mediteraneene. Prima expoziție personală o are în 1938 la Ateneul Român, unde a avut nu mai puțin de șapte expoziții personale. Atras și de viața monahală, a fost numit profesor la seminarul teologic de la Mănăstirea Cernica, unde va preda până în 1937. Dar știința a rămas parte integrantă din sufletul său. În primii săi ani de pictură, Țuculescu a adunat teme cu predilecție folclorice din zona sa natală: Oltenia.

Astfel, Prof. Ernest Juvara (1870-1933) și-a obținut doctoratul în medicină și chirurgie la Paris. Având o înclinație vădită față de domeniul tehnicii, a creat circa 77 de instrumente chirurgicale folosite mai ales în ortopedie. Talentul de desenator l-a ajutat la realizarea tehnică a trei tipuri de carburatoare pe care le-a desenat personal. Pasionat de automobile a devenit membru al „ACR”-ului, publicând în paginile „Revistei Automobilului” nenumărate articole tehnice.

MEDICII ȘI PICTURA

Traian Savopol, medic veterinar născut în 1899 la Oțele Mari, Vâlcea, l-a avut ca mentor artistic pe pictorul Jean Steriade a cărui expoziție de la Muzeul Kalinderu a reprezentat o adevărată școală. Cu toate acestea, formarea spiritului său artistic a fost autodidactă. În 1944, criticul de artă Gheorghe Oprescu scria în ziarul „Universul”: „Sunt evidente la pictorul Traian Savopol, temperamentul, spontaneitatea și un acord viguros de culoare. El s-a format mai mult singur. De aici și libertatea de

tratare, care reușește, mai ales în vederile de oraș, iarna, în evocarea personajelor prin câteva urme de pensulă nimerit așezate. Coloritul său este viu, dar nu neplăcut. Îl simțim doritor să se afirme prin nuanțe curagioase armonizate. În fond, un pictor ce trebuie urmărit de cei ce se interesează la noi de pictură”. Prima sa expoziție a fost organizată în 1923, de atunci continuând să picteze cu aceeași fervoare peisaje de natură, de iarnă și mai ales de pe ulițele bucureștene.

La venerabila vârstă de 84 de ani, pe 28 februarie 1983, pictorul se autocaracteriza „un pictor cu mare talent și cu un suflet la fel de mare, dar fără noroc!”. Peisagist prin excelență, pictorul Traian Savopol a încercat să surprindă unicitatea unor peisaje, iar iernile pictate de dânsul au valoare nu doar de document de epocă, dar impresionează și prin o anumită căldură obținută prin îmbinarea fericită a culorilor: „Ceea ce a urmărit a fost sesizarea aerului acela unic al locurilor pe care acestea îl capătă în dialogul permanent și complex cu lumina și timpul. Peisajele lui poartă în ele marca unei intime comuniuni cu natura, sunt ca niște totale confesiuni și mărturii ale unor locuri ce-au fost aievea în acest veac, și vor rămâne veșnic prin mărturia operei de artă. Iată de ce iernile lui Traian Savopol, dincolo de valoarea lor de document de epocă, prin atmosfera lor de adâncă vibrație, prin puritatea și căldura lor cromatică, prin reala lor picturalitate se înscriu printre cele mai frumoase peisagii de iarnă ale Bucureștiului”. (1)

În Revista Antic Art Magazin din noiembrie 2007 găsim un interviu, preluat din Revista „Munca” din data de 16 aprilie 1970, interviu în care însuși pictorul vorbește despre ceea ce l-a determinat să aleagă penelul alături de o meserie atât de strictă precum cea de medic veterinar: „De peste 50 de ani sunt credincios daltei și penelului. În pictură, ca și în profesia mea, pe care am slujit-o cu credință – am fost medic veterinar – am găsit satisfacții uriașe. Am realizat în acest răstimp peste 1.000 de pânze... Datorită profesiei mele am trăit în multe sate, unde am cunoscut îndeaproape țăranul cu întreaga-i combustie interioară, legat cu mii de fire nevăzute de aceste pământuri străbune, apoi străzile Bucureștiului, cum au fost ele odinioară” (2).

Numărul medicilor pictori este însă mare. Trebuie amintiți dr. Vasile Baboe, dr. Cornel Petrescu, dr. Zenovia Cazan, dr. G. Dumitrescu (membru al Cercului de artă plastică a medicilor), dr. Florin Popescu, dr. C. Rădulescu (membru al Fondului plastic), dr. Nadia Rădulescu (membră a Asociației Artiștilor Plastici (AAP) București și a Asociației Artiștilor din lumea medicală „Ion Țuculescu”).

Un exemplu despre cât de inedit poate să se manifeste spiritul artistic la persoane cu o formație științifică este acela al doctorei Stela Georgescu, medic pediatru care și-a început cariera artistică pictând pereții sălii de așteptare a dispensarului de pediatrie din Floreasca. Apoi, la Policlinica Titan, aceeași pictoriță a dat naștere pe pereții secției de pediatrie unor scene de basm, cu personaje animaliere, însoțite de texte – Ursul: „Ursulțu-i necăjit/ Și la doctor a venit/ A venit numai așa/ Ca să-l vadă cineva?! Ce să fie, ce să fie?! Numai doctorul o știe!“ (3).

Dr. Petru Zamfiroiu, medic balneolog, care a îmbinat pictura cu sculptura, pictând pe lemn și ceramică și sculptând în alabastru. Inspirația sa artistică o reprezintă temele folclorice. Exemplele de medici artiști pot continua cu enumerarea unora dintre cei mai cunoscuți: dr. Aurelia Matei (ce a absolvit în 1967 și Institutul de Arte Plastice), dr. Iacob Anencov (pictură pe sticlă), dr. Valeriu Popa.

Prof. Francisc Rainer (1874-1944) cunoscut morfopatolog, histolog, chimist, embriolog, antropolog și bacteriolog, a pus bazele, în 1940, Institutului de Antropologie din București. La inaugurare, renumitul profesor declara „Idealul care mi-a călăuzit intențiile a fost înțelegerea cât mai profundă a vieții, ca funcție care dă naștere formei umane (...) Astăzi nu există banalitate, iar modul de a elibera faptele de banalitatea lor rezultă din felul în care reușim să dăm viață activității noastre“ (4). Încă de la începutul secolului trecut Prof. Rainer începuse să adune material științific. Colecția osteologică pe care a donat-o viitorului Institut de Antropologie cuprindea peste 6.000 de crani, fragmente scheletice și 600 de piese teratologice. A predat anatomia descriptivă la Facultatea de Medicină din Iași (1913-1920) și din București (1920-1941). Dar ceea ce este mai puțin cunoscut este faptul că a predat la Școala superioară de belle-arte din capitală anatomia artistică între 1922-1930.

Prof. Gheorghe Ghițescu (1915-1978), după mamă nepot al pictorului N. Grigorescu a absolvit Academia de Arte Frumoase, Facultatea de Filozofie și pe cea de Medicină. Profesor de anatomie artistică la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu“ din București (din 1945), membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, diplomat al școlii de pictură monumentală (din 1952), decan al Facultății de Arte Decorative (1952-1954), a publicat „Anatomie artistică“ (3 vol., 1963-1965), „Permanențele artei“ (1976), „Antropologie artistică“ (2 vol., 1979-1981).

Dr. Dan Cristian V. Popescu, absolvent al Facultății de Medicină, a predat anatomia artistică la

Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu“, apoi a devenit decan al Facultății de Arte Plastice și al celei de Desen. Totodată, a coordonat activitatea Cenaclului de creație „Ștefan Luchian“, participând la peste 25 de expoziții. Teza sa de doctorat „Criterii pentru stabilirea de tipuri morfofuncționale umane la populația R.S.R“, încearcă o apropiere între morfologia corpului uman și topografie.

Alte exemple de medici dedicați artelor plastice sunt: medicul veterinar dr. Virgil Salanțiu (n. 1933), – fost decan al Facultății de Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, ce a impresionat prin peisajele pictate; dr. Dumitru Vonica, apropiat al spiritului dadaist; dr. Virgil Chivu (1921-1999) medic neurolog, totodată membru al Uniunii Artiștilor Plastici; dr. Ioan Alexandru Boanchiș, inițial medic stomatolog al literaților, printre care și Marin Preda, devenit ulterior pictor, membru al U.A.P.

MEDICII ȘI SCULPTURA

Ion Făgărășanu (1900-1987), președinte între 1958-1962 al Societății Române de Chirurgie și membru titular din 1963 al Academiei Române, i-a dedicat mentorului său Ernest Juvara lucrarea „Ernest Juvara. Omul și opera“, dar a și sculptat personal bustul acestuia; dr. Vasile Gheție (1903-1990) medic veterinar, membru al Academiei Române, autor al unor lucrări dedicate paleo-osteologiei dar și sculptor de busturi; dr. Nicolae Lupescu (1029-1995), medic epigramist, dar și sculptor în lemn; col. dr. Gheorghe Găitan autor, în 1972 al unei lucrări intitulate „Solicitări fiziopatologice în domeniul militar“, dar și sculptor în materiale precum lemnul, teracota și bronzul, creator al unor sculpturi dedicate lui Beethoven; dr. Mihai Gheorghiu, medic legist, a folosit materiale oferite de natura Deltei pentru a crea imagini caricaturale; dr. Cantemir Rîșcuția (1926-2003), renumit antropolog care în urma cu peste 30 de ani a reconstituit în premieră în țara noastră, după un craniu găsit în Basilica Tropaeum Traiani, la Adamclisi. Totodată, a ajutat peste douăzeci de ani anchetatorii de la Omoruri în găsirea unor criminali folosindu-se de expertiza odontostomatologică.

MEDICII ȘI FOTOGRAFIA

La Iași, la începutul secolului trecut este înființată o societate a fotografilor amatori la care aderă mulți medici, pentru ca una an mai târziu, în 1902, să ia naștere o societate asemănătoare în București. În 1934 ia naștere asociația „Fotografii amatori români“, al cărei fondator a fost dr. Spiru

Constantinescu, care pe lângă interesul față de bolile infecțioase, a manifestat o pasiune pentru arta fotografică. În 1955 a înființat Asociația Artiștilor Fotografi iar în 1956 pune bazele Fotoclubului medicilor. Printre membrii acestei asociații amintim pe C.C. Parhon, C. Bălăceanu, B. Țurcanu, M. Strurza, etc. A publicat în 1962 o lucrare intitulată „Peisajul în fotografie“.

MEDICII ȘI MUZICA

Prof. **Mihail Gheorghiad Obedenaru** (1839-1885) a dat dovada de o cultură vastă, îmbinând dragostea pentru meseria sa: pediatria și pasiunea pentru muzică. În 1866 obține la Paris doctoratul cu tema „De la Tracheotomie dans l'oedeme de la glotte et de la larygite necrosique“. În 1873 a devenit membru al Academiei Române, căreia îi lasă la moartea sa colecții de manuscrise, cântece românești, documente istorice. În plan muzical a fost interpret de muzică simfonică, dar și compozitor.

Dr. Emil Gheorghiu (1881-1951) a susținut la emisiunea radiofonică Universitatea Radio a Societății Radiofonice Române, în 1933, două emisiuni intitulate „Transfuzia“ și „Moartea aparentă“, dar marea sa pasiune de suflet a constituit-o muzica, fiind și critic muzical.

Dar cea mai importantă contribuție la educația muzicală din România a avut-o, fără îndoială, renumitul anatomist Victor Papilian. Conexiunea dintre ureche, ca organ de simț, și simțul muzical al acestui organ, este exprimată clar de anatomistul muzicolog: „anatomic, urechea e substratul a două simțuri, al auzului și al echilibrului. Urechea definește cuvântul și spațiul. Estetic, ea conține și al treilea simț, al muzicii. Muzica depășește spațiul și cuvântul, ea e vehiculul extazului... De aceea, cu drept cuvânt s-a vorbit de extazul muzical, și de aceea vorbele „te duce“ și „te răpește“ nu mă rușinează“ (5). Marele anatomist a fost directorul Operei din Cluj, iar în 1941 a fondat la Sibiu Orchestra filarmonică universitară, care 13 ani mai târziu avea să devină Orchestra filarmonică a medicilor. Încă din perioada studenției a înființat o asociație a muzicienilor mediciniști amatori, care la sfârșit de săptămână dădeau concerte cu muzică de cameră. În pragul desființării, Filarmonica „Gh. Dima“ este preluată de Victor Papilian, în 1934, care nu ezită să o dirijeze personal timp de cinci ani, conștient fiind de rolul acestei instituții în educarea populației ardeleni. În momentul preluării conducerii Operei din Cluj (1934), conștient de marea responsabilitate artistică ce îi revenea, a luat lecții de armonie, contrapunct, pian, studiind arta

decorurilor și regiei. Timp de doi ani în care a condus această instituție, Prof. Papilian a reînnoit repertoriul, a favorizat apariția și promovarea talentelor naționale, oferind intrare liberă studențimii. În lucrarea sa „Amintiri din teatru“ afirma: „nu știi dacă muzica este arta de a gândi prin sunete, dar plăcerea muzicală e de bună seamă o mărturie a tot ce e mai profund în eul uman“.

Ion Borgovan (1889-1970) a primit în 1910 un premiu din partea „Societății pentru fond de teatru românesc din Ardeal“ pentru compunerea a „Patru cântece românești“ și în același an primește premiul Astra pentru „Cântec de leagăn“. Urmează în paralel Conservatorul și Medicina. Se specializează în dermato-venerologie, dar este totodată pasionat de muzică. Criticul Zeno Vancea scria despre Ion Borgovan că „a dat la iveală câteva caiete de cântece pentru voce și pian cu un vădit iz popular“ (6) Începând cu 1925, devine medic balneolog. Ion Borgovan scrie și critică muzicală în reviste de specialitate românești, precum „Luceafărul“ din Sibiu, dar și străine, „Curierul muzical“ din Paris. Dar pasiunea pentru muzică nu umbrește preocupările sale pentru medicină. Astfel, participă la congresele Societății de hidrologie medicală și climatologie, al cărei membru fondator este, colaborează la revista medicală „Spitalul“, în al cărei comitet figurează ca membru asociat, deține funcția de director medical al Băilor Borsec unde studiază radioactivitatea din solul, apa și rocile de la Borsec și impactul asupra sistemului genito-urinar, litiazei hepato-renale și asupra sistemului digestiv. A participat la Congresul de balneologie de la Iași (1934) și de la Cluj (1936). Între 1920 și 1965 a scris peste 30 de lucrări științifice ce aveau ca domeniu balneologia.

În 1912, încă student la medicină, a compus „Opincuța“ (cor mixt având la bază versurile lui Emil Chifa), iar un an mai târziu a compus „Acuarela de primăvară“ (schiță simfonică), pentru ca după încă un an, în 1914, să compună „Din Agapia-n Văratec“. Interesat de muzică, ia lecții private cu renumiți profesori, printre care și D.G. Kiriac, Alfonso Castaldi și Ion Scărlătescu. În ceea ce îl privește pe primul, în lucrarea „D.G. Kiriac 1866-1928“, dedicată marelui profesor, Ion Borgovan rememorează lecțiile luate cu acesta „Oh... Orele acelea pline de atâta farmec nespun... Eu eram un student vesel, cu o traistă în fundată de snoave medicale, și aduceam o notă de sănătoasă și expansivă tinerețe din lumea realistă a spitalului, în căsuța liniștită din Sfinții Voievozi, în care buna doamnă Kiriac ne ospăta cu vin bun și prăjituri de casă aromate. Mai târziu, maestrul îmi revedea cu

drag bucățile și cântecele și-mi examina fragment cu fragment unele lucrări mai mari, îndrumându-mi încontinuu u albia inspirației în spiritul românesc, din care își făcuse un crez“ (7).

În 1920, Ion Borgovan devine membru fondator al Societății compozitorilor români, al cărei președinte era George Enescu. Versurile lui O. Goga l-au inspirat în compunerea, în 1921, a „Colindei de Crăciun“. În același an apare și bucată „Haiduceasca“. Un an mai târziu, în 1922, Ion Borgovan a scris „Cvartet de coarde“ iar la Cercul artistic din Turin-Italia, piesa sa, „Aquarele de primăvară“ (dixtor pentru quintet cu coarde și instrumente de suflat) este selecționată printre primele 10. În 1923, a compus o bucată de muzică simfonică intitulată „Suita muntenească“, iar un an mai târziu a compus opereta „Un colț de rai“, a cărei audiție va avea loc, însă, după 11 ani. În 1925, profesorul George Georgescu Breazul comenta vocația muzicală a doctorului: „...cu toate lipsurile de care suferă dialectica muzicii sale pure, nu se poate contesta admirabila iscusință tehnică pe care Borgovan a dobândit-o în tratarea unor elemente populare, a acelor elemente din care și-a țesut cântecele sale, ca în „Visare“ (Andante), pagini de o rară simplitate arhaică și de un cuceritor aer românesc, care vor rămâne ca cele mai izbutite realizări, în începuturile de polifonie românească“. (8) În 1925, medicul termină lucrul la povestirea „Pasărea măiastră“ a cărei acțiune este asemănătoare unui basm popular românesc, îmbinând folclorul cu imaginarul. În 1929 Ion Borgovan a scris „M-a vorbit de rău vecina“, un an mai târziu compune „Pitulice, mută-ți cuibul“. În 1930 a compus, pe versuri proprii „Noapte de iarnă“, iar doi ani mai târziu apare „Frunză verde de sulfină“. În 1936 a compus „De m-ar chema Niculai“, în anul următor a compus două colinde, intitulate „În staul“ și „Colindăm Doamne“, iar în 1938 o operetă „Pe Someș“ și baletul „Plaja“. Medicul a compus nenumărate bucăți muzicale pe versuri de Șt. O. Iosif („Cântec de leagăn“, „Noapte, noapte“, „Ulițele negurate“, „Singurel“, „S-a noptat“, „La fereastră spre livadă“, „Cântec vechi de haiducie“, „Cântecul steagului“, „Pe plai în sus“, „Ruptura“), Em. Chifa („Toarce puică“, „Cununiță de spin galben“, „Mi-a ieșit bădiță-n drum“, „Opincuța“, „Firicel de grâu“), O. Goga („Cântec de primăvară“, „Colindă de Crăciun“, „Moș Crăciun“, „Dorurile mele“, „Pribeag“, „Bisericuța din Albac“), I.U. Soricu („Trandafir cu două flori“, „Fă-mă Doamne, vânt de vară“, „Cucule ce pene porți“, „Albă-i lelea“, „Frunză verde de sulfină“, „Pe Someș“, „Rugăciune“, „Arborel cu frunză verde“, „Noapte

înstelată“, „Goarna sună“, „Vals cântat“, „Arghir și Elena“, „Cântă cucul pe răsură“), Al. Bilciurescu („În ochii tăi“, „Iubire“, „Povestea noastră“, „Dă-mi brațul“, „Taci, nu deștepta durerea“, „Vino cu mine în grădină“, „Napolitană“, etc.), H. Heine („Afară-i noapte“, „De ce sunt trist?“, „Așteptare“, „Nu mă iubești“, „Mi-s cântecele orăvite“, „Glas de primăvară“), M. Eminescu („La mijloc de codru des“, „Sara pe deal“), L. Blaga („Poemele luminii“), N. Labiș (Contemplație“), I. Minulescu („Romanță Orientală“, „Nu-i nimeni să ne vadă“, „Cântec pentru micuța Evelin“), dar a compus și pe versuri proprii („Toată lumea-mi spune Lotru“, „Din pouiană pe la noi“, „Haiducească“ etc.).

Gheorghe Banu (1889-1957), medic igienist, a fondat și condus „Revista de igienă socială“ ce și-a desfășurat activitatea între 1931 și 1944. Interesat de domeniul puericulturii, a realizat studii de medicină infantilă, imunologie și fiziologie la Paris. S-a specializat în patologii infantile și a condus timp de doi ani serviciul copiilor găsiți. În 1936 a devenit membru al Academiei de Medicină, iar timp de un an, între 1937-1938, a condus Ministerul Sănătății. Dar cultura română îi datorează și interesul pe care l-a avut față de operă, fiind fondatorul primei Companii de operă. A adunat în 1914 în jurul său mai mulți studenți dornici să pună bazele unei Opere naționale. Din cauza războiului ce bătea la ușă, planurile lor au fost amânate mai bine de 6 ani, Opera Română luând naștere abia în 1921. Medicul Gheorghe Banu a fost președintele Societății tuturor studenților din Centrul Bucureștiului, ce își avea sediul la „Union“, conducând totodată și Compania de operă ce îi reunea, pe când medicul Gheorghe Banu era doctorand la spitalul Colentina, pe Dumitru Cristide, George Trifu, Nicolae Vlădoianu, Camil Petrescu, Ioan Ionescu, Petre Andreescu, Demetru Simion, Ștefan Oprea și Anton Drăghici. (9)

În 1863 are loc în Polonia o mișcare revoluționară împotriva autorităților austriece, dar mișcarea nu are sorti de izbândă și polonezii insurgenți se vor retrage pe teritoriul țării noastre, ce era considerată teritoriu prietenos și favorabil. Unul din marii susținători ai acestor polonezi a fost însuși Al. I. Cuza, care nu ezita a îi numi în funcții importante. Astfel, medicul său personal erau un cracovian: Teofil Gluck. Dar simpatia și loialitatea era reciprocă, astfel încât nenumărați polonezi s-au arătat recunoscători în plan profesional țării care le oferise un cămin. În 1864, renumitul antropolog Izyodor Kopernicki (1825-1891) a fost numit succesor al lui Teofil Gluck și al lui Carol Davila în funcția de efor al spitalelor civile. I. Kopernicki a avut și

funcția de preparator la Muzeul Școlii de Medicină din București între 1864 și 1972. În Moldova, un renumit medic polonez, Julian Lukiasiewski, a pus bazele, la Mihăileni, „Societății Bibliotecii Poloneze“ care a funcționat din 1866 până în 1892 (10). Amnistiați fiind, numeroși polonezi se întorc în patria natală, dar mulți alții au rămas pentru a servi cu mândri țara adoptivă. Printre aceștia se numără și medicul cracovian **Gustav Otremba** (1833-1891), care a fost, printre altele, și președintele Societății de medici și naturaliști din Iași timp de patru ani 1887-1891. Refugiat polonez, Otremba devenise medic la Cracovia, în 1856, pentru ca în 1858 să ajungă în Moldova, pe care nu o va mai părăsi până la moarte. Medic militar, G. Otremba a deținut funcția de colonel și medic șef de corp de armată în războiul de independență din 1877. Pentru modul deosebit în care și-a exercitat profesia pe câmpul de bătălie, pentru organizarea unităților sanitare și pentru devotamentul față de răniții pe care i-a îngrijit pe front, medicul G. Otremba a fost decorat cu „Steaua României în grad de ofițer“, „Trecerea Dunării“, „Apărătorii Independenței“ și cu ordinul rus „Sfântul Stanislav“ cl. III. În 1879 i s-a conferit semnul onorific de argint pentru cariera sa de 18 ani în slujba armatei. În 1883 a reunit medicii, farmaciștii și veterinarii ce serveau spitalele militare într-o asociație ce a purtat numele de „Societatea medico-militară“. În cadrul uneia din sesiunile de comunicări științifice susținute de această societate, medicul Otremba a demonstrat pe preparate microscopice existența bacilului Koch

și a infestării cu trichinoză. Interesat de nenumărate aspecte medicale, medicul G. Otremba a redactat articole științifice cu privire la trichinoză, tuberculoza cauzată de bacilul Koch, hipnotism, conjunctivită epidemică, febra catarală epidemică. Dar Gustav Otremba, dincolo de aportul pe care și l-a adus în calitate de medic, a fost și un cunoscut compozitor de operetă. Împreună cu generalul Gh. Bengescu-Dabija și cu dirijorul Eduard Caudella, Gustav Otremba a compus prima operetă comică românească modernă, intitulată „Olteanca“, ce a fost jucată de 15 ori cu sala plină în stagiunea din 1880. Opereta a fost jucată și la Teatrul Național. În același an, în 1880, cei trei compozitori îi cooptează pe Teodor Aslan și pe C.P. Constantiniu în vederea constituirii unui teatru muzical național sub denumirea de „Societatea lirică“, ce a pus în scenă operete („Vindecarea fără rețetă“), dar și opere comice („Fiica regimentului“, „Somn bun“). Medicul G. Otremba a mai scris și muzica operii comice „Hatmanul Baltag“, al cărei libret fusese scris de Iacob Negruzzi și Ioan. L. Caragiale, jucată în 1882. Un an mai târziu, împreună cu Ed. Caudella, pe libretul lui N. Beldiceanu, pune în scenă piesa „Dorman sau Romanii și Dacii“.

Deși a tratat doar câteva aspecte ale culturii (pictura, sculptura, fotografia și arta fotografică), articolul de față, prin datele adunate despre medici, conduce la concluzia evidentă că aceștia au reprezentat, de-a lungul timpului, promotorii noului în meseria lor, având totodată o viziune profund umanistă, deschizând orizontul cunoașterii.

BIBLIOGRAFIE

1. **Ion Tătaru**, în Revista *Antic Art Magazin*, în numărul 22 din noiembrie 2007, p. 41
2. **Revista Antic Art Magazin**, în numărul 22 din noiembrie 2007, p. 42
3. **Apud, C.I. Bercuș** – Pagini din trecutul medicinei românești, Editura Medicală, București, 1981, p. 104
4. <http://www.antropologia.ro/Istoric>
5. **Apud, C.I. Bercuș** – Pagini din trecutul medicinei românești, Editura Medicală, București, 1981, p. 69
6. **Z. Vancea** – Creația muzicală românească în sec. XIX-XX, vol. I, București, 1968, p. 106
7. **Ion Borgovan, D.G. Kiriac** – 1866-1928, București, 1932, p. 19
8. **George Breazul** – Pagini din istoria muzicii românești, București, 1970, p. 189, citat preluat din *Mișcarea literară*, an. II, nr. 21 (5 aprilie 1925), în volumul II
9. **C.I. Bercuș** – Pagini din trecutul medicinei românești, Editura Medicală, București, 1981, p. 97
10. <http://enciclopedia-dacica.ro/webring/minoritati/polonezi.htm>